אמר להם הממונה פרק שלישי יומא לז.

ומנין שבאנא. יהא וידוי זה: **נאמר כפרה כחורב.** כמעשה עגל (שמות לב) **חולי מכפרה בעד מעלתכם: מה נטלן באנא.** אנא מחנה העם הזה וגו': **ומנין שבאנא.** אנא: **כעגלה ערופה.** כפר לעמך ישראל פדית ה': **כשלמא חורב מעגלה לא יליף.** לומר שיהא שם הזכרת השם: **מאי דהוה הוה.** כבר עבר ואי אפשר לחזור: **אלא עגלה ערופה גילף מחורב.** ומיבעי אנא: **והכתן.** בהדי מעשה עגלה ערופה במסכת סוטה (דף מו.) הכהנים אומרים כו': הכי גרסינן **בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה כו': מתני' כא לו למזרח.** מזרח אחוריו לבית מזרח סמוך לפתח אלא היו מכניסין השעירים (ב) להגריל אלא שיהיו כאוזן מלא העזרה כדכתיב (ויקרא טז) והעמיד אותם לפני ה' אבל לא לקרבן כל כך לבד ההיכל עד שהוא בא לשותפו היו מקריבין אותו כדאמן לקמן (דף עג.): הכיאו לו את השעיר שחטו וכו': **לצפון המזבח.** כלומר משון מכנגד המזבח לבד לפון שיהא כנגד אויר שבין מזבח לבית דלא"ג דלא שחיט ליה הכא מ"מ כל מעשיו טעונין לפון ומשמועינן שאין לפון כנגד מזרחו של מזבח: **קלפי.** תשקורי"ן בלע"ז: **של משכרות.** כרוש: **יהושע בן גמלא.** כשנתמנה בכהונה גדולה: **בן קטין.** כ"ג היה: **עשה י"ב דד.** ליציקת המים: **מוכני.** מפרש בגמרא גלגל לשקעו (ג) בו בכור שיהו מימיו מחוברים למימי הכיור ואי לא הוו מיפסלי בלינה לפי שקדשו בכלי ולא בכור קדשים הוא ליפסל מיס קדושים: **נכרשם.** מנורה ודומה לו בספר דניאל (ה) לקבל נכרשתא דדהבא במעשה בלשאצר: **שפרשם סוטה כתובה עליה.** ולא יעורב להביא תורה לכתוב ממנו מגילת סוטה במקדש: **נקנור נעשו נסים לדלתותיו.** שם המיש נקנור ונס שלו מפורש בגמרא (לא.): **גמ' מדקאמר לצפון המזבח.** שהולך למזבח מכנגד המזבח ולצפון: **מכלל דמזבח לאו בצפון הוי קאי.** אין כלום מן המזבח בצפון העזרה ואי הוי קיימי כנגד מזרחו של מזבח פורמתא לאו בצפון קיימי: **לפונה על ירך המזבח.** לפונה לצון אויר משמע הך ה' (ד) יתיבה (ה) אל לפון שהוא האויר הפנוי: **ותא ריבא ר"א בר"ש** (ו). דאמר מזבח מקצתו בצפון שהכשיר שחיטת הפר בין האולם ולמזבח: **כולה רבא"י** (ז) **ותני.** גרישם פר היה עומד בבין האולם ולמזבח סמוך לבין האולם ולמזבח אבל מקצתו אבל הפתח בכל יכולת משום חולשא דכהן ויותר מכאן לא יכול לקרבן א) דאי מעייל ליה כנגד מזרח המזבח לאו בצפון הוא: **הרי זה כור.** לפי דדרך ארץ לימו בקי: **ג' שהיו מהלכין בדרך.** לא יכלו זה אחר זה אלא בשורה אחת וכן מצינו במלאכי השרת מדכתיב (בראשית יח) שלשה נצבים עליו מכלל שבשורה אחת היו קיימי זה אצל זה דאי זה אחר זה אחר זה דקתני מימינו לא שיל אצלו אלא זה מאחוריו ומיהו גדול לימין וקטן לצד שמאל אבל אלא אחד ואין כאן לעזאל אלא אחד יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה ת"ל קמייתא ממעט דב' על זה וב' על זה היינו של שם ועזאזל על זה ועל זה ומתרץ הכי יכול משהוא נותן של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יחליף ויתן של שם על של עזאזל ושל עזאזל על של שם: **ת"ל גורל גורל ריבה.** מיהו תימה לי דמעיקרא קאמר דמגורלות נפקא לן והדר מייתי כרייתא דמגורל גורל נפקא ליה ועוד לדעתי דרשינן מדכתיב גורלות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקתני גורלות נפקא ליה אלא ה"ק תנא גורלות שאמרה תורה של כל דבר הן לאו מהכא נפקא אלא מגורל גורל ריבה:

יכול יתן שם ושל עזאזל על זה כו'. פירש"י ויבכור אחיה שילה לשם ואחיה שילה לעזאזל וא"ל לפרש כן דנמצא אלא היה הגורל קובעת אלא השם וקרא כתיב ועשהו חטאת ודרשינן מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא השם עושהו חטאת אלא הגורל אלא ג"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלי לאחר שנתן של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יחליף ויתן של זה על של זה לקיים מה שנאמר גורלות דמשמע גורלות על כל א' לי נמי לאחר שנקבעו יביא עוד ג' גורלות של שם ושל עזאזל ויביא של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל: אמר

יכול יתן שנים על זה. משמע דהכי פי' שניים שכתוב עליהם לשם יתן על של שם ושניים שם עזאזל על עזאזל אבל בירושלמי פריך אהא דקאמר יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ועל זה ואלא דלא היא קמייתא ממעט דב' על זה וב' על זה היינו של שם ועזאזל על זה ועל זה ומתרץ הכי יכול משהוא נותן של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יחליף ויתן של שם על של עזאזל ושל עזאזל על של שם: **ת"ל גורל גורל ריבה.** מיהו תימה לי דמעיקרא קאמר דמגורלות נפקא לן והדר מייתי כרייתא דמגורל גורל נפקא ליה ועוד לדעתי דרשינן מדכתיב גורלות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקתני גורלות נפקא ליה אלא ה"ק תנא גורלות שאמרה תורה של כל דבר הן לאו מהכא נפקא אלא מגורל גורל ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה כו'. פירש"י ויבכור אחיה שילה לשם ואחיה שילה לעזאזל וא"ל לפרש כן דנמצא אלא היה הגורל קובעת אלא השם וקרא כתיב ועשהו חטאת ודרשינן מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא השם עושהו חטאת אלא הגורל אלא ג"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלי לאחר שנתן של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יחליף ויתן של זה על של זה לקיים מה שנאמר גורלות דמשמע גורלות על כל א' לי נמי לאחר שנקבעו יביא עוד ג' גורלות של שם ושל עזאזל ויביא של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל: אמר

ומנין שבאנא נאמר כאן כפרה ונאמר להלן בחורב כפרה מה להלן באנא אף כאן באנא ומנין שבשם נאמר כאן כפרה ונאמרה בעגלה ערופה כפרה מה להלן בשם אף כאן בשם אמר אביי בשלמא חורב מעגלה ערופה לא יליף מאי דהוה הוה אלא עגלה ערופה תיליף מחורב וכי תימא ה"נ והתנן [6]הכהנים אומרים יכפר לעמך ישראל ואילו באנא לא קא אמר קשיא: והן עונין אחריו: [7]תניא רבי אומר [2]כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו אמר להם משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה אתם הבו גודל חנניה בן אחי ר' יהושע אומר [3]זכר צדיק לברכה אמר להם נביא לישראל בשע' שאני מזכיר צדיק עולמים אתם תנו ברכה: **מתני' [4]בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח** הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורלו' של אשכרוע היו [5]ועשאן בן גמלא של זהב והיו מוכירים אותו לשבח בן קטין [7]עשה [8]י"ב דד לכיור שלא היה לו אלא שנים ואף הוא עשה מוכני לכיור [9]שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה מונבז המלך היה עושה כל ידות הכלים של יוה"כ של זהב הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתח [6] היכל [7]ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה נקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מוכירין אותן לשבח: **גמ' מדקאמר לצפון המזבח מכלל דמזבח לאו בצפון קאי מני ראב"י היא דתניא [8]צפונה לפני ה' שיהא** צפון כולו פנוי דברי ראב"י והא רישא ר"א בר"ש היא כולה ראב"י היא ותני בבין האולם ולמזבח: הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו: אמר רב יהודה [9]המהלך לימין רבו הרי זה בור תנן הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו ועוד [10]תניא [11]שלשה שהיו מהלכין בדרך [12]הרב באמצע גדול בימינו וקטן משמאלו וכן מצינו בשלשה מלאכי השרת שבאו אצל אברהם מיכאל באמצע גבריאל בימינו ורפאל בשמאלו תרגומא רב שמואל בר פפא קמיה דרב אדא כדי שיתכסה בו רבו והתניא המהלך כנגד רבו הרי זה בור אחורי רבו הרי זה מגסי הרוח [13]דמצדד אצדודי: וקלפי היתה שם ובה שני גורלות: ת"ר [5]ונתן אהרן על שני השעירים גורלות [14][גורלות] של כל דבר [15]יכול יתן שנים על זה ושנים על זה ת"ל גורל [16][א] אחד לה' וגורל [ב] אחד לעזאזל [17] אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה ת"ל גורל אחד [לה' אין כאן לה' אלא אחד ואין כאן לעזאזל אלא א'] א"כ מה ת"ל גורלות [18]שיהו שוין שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף אחד גדול ואחד קטן גורלות של כל דבר פשיטא לא צריכא לכדתניא לפי שמצינו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב יכול אף זה כן ת"ל גורל גורל ריבה ריבה של זית ריבה של אגוז ריבה של אשכרוע: בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור וכו': תנא [19]כדי שיהיו שנים עשר אחיו הכהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת תנא שחרית במילואו מקדש ידיו ורגליו מן העליון ערבית בירידתו מקדש ידיו ורגליו מן התחתון: ואף הוא עשה מוכני לכיור וכו': מאי מוכני אמר אביי גילגלא דהוה משקעא ליה: מונבז המלך עשה כל ידות הכלים וכו': נעבדינהו לדידהו דזהב אמר

ומנין שבאנא. יהא וידוי זה: **נאמר כפרה כחורב.** כמעשה עגל (שמות לב) **חולי מכפרה בעד מעלתכם: מה נטלן באנא.** אנא מחנה העם הזה וגו': **ומנין שבאנא.** כפר לעמך ישראל פדית ה': **כשלמא חורב מעגלה לא יליף.** לומר שיהא שם הזכרת השם: **מאי דהוה הוה.** כבר עבר ואי אפשר לחזור: **אלא עגלה ערופה גילף מחורב.** ומיבעי אנא: **והכתן.** בהדי מעשה עגלה ערופה במסכת סוטה (דף מו.) הכהנים אומרים כו': הכי גרסינן **בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה כו': מתני' כא לו למזרח.** מזרח אחוריו לבית מזרח סמוך לפתח אלא היו מכניסין השעירים (ב) להגריל אלא שיהיו כאוזן מלא העזרה כדכתיב (ויקרא טז) והעמיד אותם לפני ה' אבל לא לקרבן כל כך לבד ההיכל עד שהוא בא לשותפו היו מקריבין אותו כדאמן לקמן (דף עג.): הכיאו לו את השעיר שחטו וכו': **לצפון המזבח.** כלומר משון מכנגד המזבח לבד לפון שיהא כנגד אויר שבין מזבח לבית דלא"ג דלא שחיט ליה הכא מ"מ כל מעשיו טעונין לפון ומשמועינן שאין לפון כנגד מזרחו של מזבח: **קלפי.** תשקורי"ן בלע"ז: **של משכרות.** כרוש: **יהושע בן גמלא.** כשנתמנה בכהונה גדולה: **בן קטין.** כ"ג היה: **עשה י"ב דד.** ליציקת המים: **מוכני.** מפרש בגמרא גלגל לשקעו (ג) בו בכור שיהו מימיו מחוברים למימי הכיור ואי לא הוו מיפסלי בלינה לפי שקדשו בכלי ולא בכור קדשים הוא ליפסל מיס קדושים: **נכרשם.** מנורה ודומה לו בספר דניאל (ה) לקבל נכרשתא דדהבא במעשה בלשאצר: **שפרשם סוטה כתובה עליה.** ולא יעורב להביא תורה לכתוב ממנו מגילת סוטה במקדש: **נקנור נעשו נסים לדלתותיו.** שם המיש נקנור ונס שלו מפורש בגמרא (לא.): **גמ' מדקאמר לצפון המזבח.** שהולך למזבח מכנגד המזבח ולצפון: **מכלל דמזבח לאו בצפון הוי קאי.** אין כלום מן המזבח בצפון העזרה ואי הוי קיימי כנגד מזרחו של מזבח פורמתא לאו בצפון קיימי: **לפונה על ירך המזבח.** לפונה לצון אויר משמע הך ה' (ד) יתיבה (ה) אל לפון שהוא האויר הפנוי: **ותא ריבא ר"א בר"ש** (ו). דאמר מזבח מקצתו בצפון שהכשיר שחיטת הפר בין האולם ולמזבח: **כולה רבא"י** (ז) **ותני.** גרישם פר היה עומד בבין האולם ולמזבח סמוך לבין האולם ולמזבח אבל מקצתו לפונים של מזבח שהיה מקרבן אבל הפתח בכל יכולת משום חולשא דכהן ויותר מכאן לא יכול לקרבן א) דאי מעייל ליה כנגד מזרח המזבח לאו בצפון הוא: **הרי זה כור.** לפי דדרך ארץ לימו בקי: **ג' שהיו מהלכין בדרך.** לא יכלו זה אחר זה אלא בשורה אחת וכן מצינו במלאכי השרת מדכתיב (בראשית יח) שלשה נצבים עליו מכלל שבשורה אחת היו קיימי זה אצל זה דאי זה אחר זה אחר זה דקתני מימינו לא שיל אצלו אלא זה מאחוריו ומיהו גדול לימין וקטן לצד שמאל אבל אלא אחד ואין כאן לעזאל אלא אחד יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה ת"ל קמייתא ממעט דב' על זה וב' על זה היינו של שם ועזאזל על זה ועל זה ומתרץ הכי יכול משהוא נותן של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יחליף ויתן של שם על של עזאזל ושל עזאזל על של שם: **ת"ל גורל גורל ריבה.** מיהו תימה לי דמעיקרא קאמר דמגורלות נפקא לן והדר מייתי כרייתא דמגורל גורל נפקא ליה ועוד לדעתי דרשינן מדכתיב גורלות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקתני גורלות נפקא ליה אלא ה"ק תנא גורלות שאמרה תורה של כל דבר הן לאו מהכא נפקא אלא מגורל גורל ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה כו'. פירש"י ויבכור אחיה שילה לשם ואחיה שילה לעזאזל וא"ל לפרש כן דנמצא אלא היה הגורל קובעת אלא השם וקרא כתיב ועשהו חטאת ודרשינן מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא השם עושהו חטאת אלא הגורל אלא ג"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלי לאחר שנתן של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יחליף ויתן של זה על של זה לקיים מה שנאמר גורלות דמשמע גורלות על כל א' לי נמי לאחר שנקבעו יביא עוד ג' גורלות של שם ושל עזאזל ויביא של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל: